

KERESZTÉNY MAGVETŐ.

XXXIII. évf.

1898. November—December.

6-ik füzet.

Hát a biblia?

Armstrong könyvéből.¹

. . . . Én egészen más utat követtem a bizonyításban, mint a melyet a keresztény hit védői rendszeren követnek. S talán a hit ama védelmezői közül sokan kárhozthatni is fogják e könyvet, mint hiábavaló böleselkedést, mely az emberi ész kétséges képzelmeit állítja a héber és keresztény iratokban egyszer mindenkorra megállított bizonyosságok helyébe. Kétségtelenül ily magatartást követne a jeles és tudós vitatkozó, Gladstone, ki „Tanulmányok“ czim alatt nem rég adott ki egy könyvet a híres Butler püspök iratairól. Mert Gladstone úgy veszi a Butler könyvét, mint a szent bibliát, a keresztény egyháznak az apostoli és niceai hitvallásokban és egyébütt ünnepélyesen kimondott egyetemes nyilatkozataival együtt, mint bármely vallásos vizsgálódásnak a kiinduló pontját. Ezek és csak is

¹ *Isten és lélek.* Tanulmány a vallás eredeti alapjáról. Irta *Armstrong A. Richard.* Fordította *Péterfi Dénes.* Kolozsvár, 1898. Ajtay K. Albert könyvnyomdája. — E könyvet, mely ezelőtt pár héttel jelent meg, szives volt ismertetni a „Prot. Szemle“ is (1898. évf. 9. füz. 566—568 ll.). Ez ismertetés V. F.-től a következő sorokkal végződik:

„A végső pontban (Hát a biblia?“ czimmal) Armstrong a saját naturalista álláspontját védi a kijelentéshívő supranaturalistákéval s közelebről Gladstone-nal szembe. „A mi nézetünk szerint — mondja egyik helyen — a vallásos hit alapja és legfőbb itélőszéke az ész, a lelkiismeret és az Istennek a lélekre való közvetlen hatása. Amazok hite szerint a vallásos hit egyetlen biztos alapja az isteni kijelentésben van, melyet ama könyvek gyűjteménye foglal magában, melyet bibliának nevezünk“. (179. l.) „Nekünk az az álláspontunk, hogy nem az ész és a lelkiismeret bizonyítandók a biblia állításai által, hanem a biblia állításai az ész és lelkiismeret által“. (183. l.) Ennél nagyobb és messzehatásos eltérés alapvető elvekben alig lehetséges. Ez az eltérés a naturalizmus és a supranaturalizmus elvi ellentéte, mely Armstrong philosophiai álláspontját az evangéliumi egyházak kijelentésen nyugvó hit- és meggyőződés világától elválasztja. Könyve nem is alkalmas arra, hogy szilárdítsa és mélyítse a keresztény hitet (?!), hanem csak úgy tekinthető, mint az újból feltámadt naturalizmusnak erőteljes reakciója az agnosticizmus ellen, mely utóbbi gondolkozásmód a jelenkori angol böleselők egy részén Spencer Herbert hatása alatt elhatalmasodott. Ennek a modern naturalizmusnak nagyon is az elevenjébe vág az agnosticizmus ama vezérelve, hogy természetes tehetségeink az érzékfeletti világról semmi megbízható ismeretet nem nyújtanak. Nagyon érthető tehát, ha azok, a kik

ezek a bizonyosság és szilárd alap, melyen az ember a tévedés félelme nélkül megvetheti lábát; míg az ész használatát a hitelesített téren kívül, vagy oly gondolatok megengedését, melyek nincsenek szövegen vagy hitvalláson alapítva, úgy tekintti, mint legjobb esetben is veszélyes foglalkozást, és mint olyat, melynek eredményeit mindig a bibliával vagy a hivatalos imakönyvvvel való összehasonlítás által kell szigorú próbára tenni.

Az álláspont, melyet Gladstone és egy csomó kevésbé neves ember elfoglal, az, hogy a szentiratokban (mellőzve az egyháznak későbbi nyilatkozatait) Isten egyszer mindenkorra kijelentette nekünk a vallási igazságot abban a mértékben, a milyenben nekünk ismerni illő, és azonkívül bármely okoskodás csak úgy jogosult, ha kész magát minden ponton alávetni annak, hogy e legfőbb tekintélyre vonatkozás által korlátoztassék, javíttassék és esetleg kárhoztattassék.

Az ily gondolkozók szerint egy tan is, mely más alapokon nyugszik, nem igényelhet ugyan oly bizonyosságot, vagy nem foglalhat el ugyanoly helyet, mint a szentírás valamely lapjára alapított tanok. Ezekre isteni pecsét van nyomva, melylyel egy világi bölcselelőnek a nyilatkozata vagy egy nem igazolt theologusnak iratai nincsenek ellátva.

Igy Gladstone mint minden kétségen felüli tényt állítja, hogy

Armstronggal egyetértve a vallás valódi alapját és forrását csupán a mi természetes tehetségeinkben látják, következetes irodalmi harcot folytatnak, az ő alapelvök létjogosultságát gyökerében támadó és tagadó agnosticizmus ellen. De úgy a Spencer agnosticizmusát, mint az Armstrong naturalizmusát ismét elsöpri az idő, hogy ismét annál fényesebben ragyogjon a Krisztus evangéliumának ember- és természetfölötti fényessége.

Addig is azonban, míg az történnék, hogy az Armstrong irányát elsőpörné az idő, hadd álljon itt könyvből a kérdéses fejezet és beszéljen az magáért.

Két dolgot meg kell itt jegyeznünk. Az egyik az, hogy az agnosticizmus ellen nemcsak Armstrong és a vele egyetértők folytatnak irodalmi harcot, hanem *más egyházbéli* vallásos gondolkozók is, a mint azt a „Prot. Szemle“ előbbi füzete is bizonyítja, hol az Argylli herczegnek a vallás érdekében irt műveiről szól és neki elismeréssel adózik, hogy „serkent megismerni a tudomány *„megismerhetetlen“-jét*“ és másfelől kiemeli azt is, hogy „nem fogadja el vakon a szentírás vagy a hitvallásos könyvek tanítását“, hanem csak azt, a mit a *„józan észszel* s a tudományos kutatások eredményeivel egyező igazságnak“ ismert föl. (Prot. Szemle 8. füz. 470. l.) — A másik az, hogy Armstrong iránya a Krisztus evangéliumával nem ellentétes, hanem csakis az orthodoxiának arról való nézetével, melyet — hogyha már elsőpöréről van szó — sokkal inkább elseperhet az idő, hogy annál fényesebben ragyogjon az emberi lelkekben az istenfuság evangéliumának fényessége.

„a mi Urunk prédikált bizonyos testnélküli szellemeknek, és hogy e szellemek azoknak az embereknek a lelkei voltak, kik Noeh idejében engedetlenkedtek“, és ebben az eseményben egy meszszeható bizonyítékot lát, azon a bizonyosság alapon, hogy ez az állítás Péter apostol ugynevezett első levelében előfordul. De komolyan megpirongatja azokat, — köztük Tennyson — kik az Isten jellemének általános szemléletéből arra következtetnek, hogy Isten végül minden gyermekeinek lelkét magához fogadja, mert az Új szövetségben nincs egy hely se, mely erről biztosítana.

Igy tehát e kitünő férfinak és egy sereg kisebb írónak az álláspontja ez: Bármi legyen a szentírásban megállapítva, feltétlenül el kell fogadni, mert a szentírás isteni kijelentés; a mi nincs megállapítva a szentírásban, csupán emberi bölcsekedés, és hogyha a szentírás bármely helyével összeférhetlen, könnyörtelenül vissza kell vetni, akárminő okok is támogatnák föntartását. Ennélfogva a valódi vallásos ismeretnek egyetlen alapja a biblia, s némelyek hozzáteszik: a szervezett egyház tekintélyi nyilatkozataival együtt.

E nézet teljes ellentéte annak, melyet én védek s mely az, hogy vallásos hitünk saját velünk született tehetségeinken alapul. A mi nézetünk szerint tehát a vallásos hit alapja és legfőbb ítélőszéke az ész, a lelkiismeret és az Istennek a lélekre való közvetlen hatása. Amazok nézete szerint, a vallásos hitre az egyetlen biztos alap az isteni kijelentésben van, melyet az a külön könyv, vagy könyvek gyűjteménye foglal magában, melyet bibliának nevezünk.

Ennél nagyobb és meszszehatóbb eltérés alapvető elvekben nem lehet. Mit mondjunk e nagy igényre, melylyel a héber és keresztény iratokat illetőleg állanak elő, — e nagy igényre, hogy emez iratok magasabban állnak észnél, lelkiismeretnél és hogy azok legfőbb tekintély az Istenről, emberről és az örök életről való hitre nézve?

Egy dolgot bizonyára nem hallgathatunk el, mely e rendkívüli igényre teljesen végzetesnek látszik. És ez az: Az igényt magát, ha egyáltalán lehet, csakis ama tehetségek használata által lehet megállapítani, melyeket szerintük ez az isteni kijelentés felülmul. Hogyha nem biznak első sorban okoskodó tehetségünkben, akkor nem bizhatnak, hogy a keresztény iratok számára ezt a rendkívüli igényt megállapíthassák. Ha még igaz lenne is, hogy ez iratok a vallási igazságnak csalhatatlan kijelentése, csak úgy lehetne ezt megbizonyítani, ha hosszas bizonyítással azt kimutatnák, ha bizonyítá-

sukban kiterjednének a részletekre, a tudásnak rengeteg tömegével rendelkezve. Az emberek nagy részének, egyes kiváló tudósokat kivéve, egyszerűen el kell fogadni az írás állított tekintélyét — a mások szavára, kiknek tudománya és okoskodása megbírálására semmi lehető eszközzel nem rendelkeznek. De ez értelmi öngyilkosság; — és látva, hogy Isten mindenünknek észet és lelkiismeretet adott az övéből, ezeket megkötve és elhallgattatva átengedni mások rendelkezésének, kik tekintélyükről nem adhatnak semmi biztosítékot, ez oly árulásnak látszanék, a melyet csak képzelni lehet.

Nézzük csak egy pillanatra, hogy mennyi vitás természetű hypothesisist kell Gladstonenak megengedettnek venni, mielőtt saját theologiai bizonyítékát felépíthetné ama tételek alapján, hogy a mi „Urunk prédikált bizonyos testnélküli szellemeknek és hogy ezek a szellemek azoknak az embereknek a lelkei voltak, kik Noeh idejében engedetlenkedtek“. A szöveg, melyre ez alapítva van, így hangzik: „Elmenvén, a lelkeknek is, melyek vannak a tömlöczben, prédikált; kik régen engedetlenek valának, mikor az Istennek tőrése egyszer Noeh idejében várja vala őket, mikor a bárka készítették, melyben kevés (azaz nyolez) lelkek tartattak meg az özönvízben“.

Gladstonenak fel kell vennie (és örömmel teszi), 1. hogy e levél Péter apostoltól származik; 2. hogy az apostol ihletés alatt irt, mi pontosságát a tény minden körülményeire nézve biztosítja; 3. hogy az idézett hely e levélnek mindig alkotó részét tette; 4. hogy ezért jogosan foglal helyet a canonicus iratokban; 5. hogy az egyház joggal magyarázza a „tömlöczöt“ „pokolnak“, melyben az elkárhozottak lelkei testnélküli állapotban fenmaradnak; 6. hogy a vízözön története, úgy a mint az ó-szövetségben van elbeszélve, valóban pontos; 7. hogy a világ egész népességéből csak nyolez lélek mentetett meg az özönvízből.

Mindezeket a felvételeket el kell fogadni, mielőtt csak egy lépést is tehetnénk Gladstonenal. De e felvételek közül a legtöbbre a tudós és tudományos emberek megoszolnak — a véleménynek az ellenkező oldal felé való folyton növekvő súlyával. S még e mellé mindenik helyre nézve, a melyre Gladstone építhet, a hypothesiseknek egy hasonló sora következik, melyeknek a jogosultságát csakis tudós ember ítélheti meg. Mily szánandó helyzetben fogja magát érezni egy tanulatlan ember, ha Gladstone vezetését követi! Az Istenben való hitnek, reménynek és bizalomnak, a vallás áldott életének várakoznia kell, míg a tudósok mindezeket a dolgokat

elhatározzák, és a fennálló nézletiránynyal ellenkezőleg is határoznak, és meggyőzik a tanulatlant az ő határozatuk tekintélyéről.

A vallásnak nagy tényei: az Isten hatalma, bölcsesége és jósága, az emberi és isteni szellem közti közlekedés valósága, s a jónak a rossz feletti diadalmas ereje. Ezek az igazságok úgy vannak adva, hogy saját értelmünkéből és tapasztalatunkból ismerjük meg. Elmozdítani azokat arról a természetes alapról, melyre Isten helyezte és arra az elméletre tenni fel, hogy ama könyvek, melyeket ezelőtt másfél, vagy harmadfél ezer esztendővel irtak és ezelőtt másfél ezer esztendővel bizonyos számú egyházi férfiak kiválogattak, az emberiség többi irodalmának kizárásával — tartalmazzák és alkotják az egyedüli tekintélyes isteni kijelentést, éppen oly esztelen dolog lenne, mint felásni a nagy pyramist a szikla-alapról, melyen hétezer év óta nyugszik, és áttenni, tetején egyensúlyozva, ama vékony és gyöngye pálmák valamelyikének ágaira, melyek a puszta és Nilus közt emelik fel sudar szép alakjukat. Azt a tant, hogy a biblia és csakis az foglalja magában az Isten kijelentését, azért találták fel, hogy biztossá tegyék a vallásos hitet; tényleg azonban e tan a hitet valódi és széles alapjától elszakítja, hogy áttegye kétes erősségű felvételek lazán épített vékony tornyára, melyet csak a tudós bírálhat meg, s melyet a legtöbb határozottan viszsza vet.

El kell fogadnunk tehát azt az álláspontot, hogy nem az ész és lelkiismeret bizonyítandók a biblia állításai által, hanem a biblia állításai az ész és lelkiismeret által.

El kell-e hát kérelhetlenül vetni a bibliát, melyhez oly sok szent emlékezet fűződik, melyet fajunk legjobbjainak és legnemesbjeinek, az emberek nagy seregeinek rokonszenve és tisztelete környez, el kell-e vetni a bibliát, mint oly irodalmat, melynek igényei jogosulatlanok, mint oly iratot, melynek a felvilágosult vallásos emberre nincs semmi értéke? Távolról se gondolom ezt. Volt egy idő az emberi gondolkozás történelmében, midőn Aristoteles iratait csaknem úgy vették, mint az értelem bibliáját. Elég volt rámutatni, hogy ezt és ezt a böleselmi elméletet Aristoteles állította fel, és már azonnal jogosultnak tekintették. De mintegy négyszáz esztendővel ezelőtt a tanultság új világánál az emberek kezdették érezni, hogy bármi nagy legyen is Aristoteles, nem csalhatatlan, s hogy ő rendkívüli erővel és szellemmel csak azt az okoskodó tehetőségét használta, melylyel Isten az emberek fiait általán felruházta, és hogyha valaki egy aristotelesi tant elfogad, ez nemcsak azért

van, mert Aristoteles állította fel, hanem mert az okoskodás és vizsgálat próbáját kiállja. Félre tették-e azért az emberek Aristotelest? Ellenkezőleg, érettebb értelemmel tanulmányozták azután, és az ő iratai benső értéküknél fogva, a józan böleseségnél, a bámulatos rendszernél, s az emberi természetre és a világra való csodás tekintetnél fogva, megtartották mind e mai napig a gondolat birodalmában klasszius voltukat; elvászthatatlanul vannak beszöve minden legjobb és legbölesebb okoskodásba, benne vannak a tömeg napi gondolkozásában, benne azokéban, kik talán sohasem is hallottak Aristoteles nevééről, és az újkori Európa szellemének szabályozását és nevelését elősegítették.

És hasonlóan az a valóban bámulatos irodalom, melyet bibliának nevezünk, habár többé nem úgy közeledünk ahoz, mint az isteni igazság csalhatatlan kincséhez, mégis benne van a mi hitünk és bizodalunk épületében, táplálja és szabályozza szellemi életünket, éltet drága nagy igazságokat és reményeket, melyek sohase fejeztettek ki magasztosabban és ama mély igazságokat inkább érintve, melyeket Isten lelkünkbe irt. A régi görög történet, a Pygmalion története, nekem úgy tetszik, hogy a legjobb képét adja a különbségnek, mely a között a mód között van, melyen a biblia a régi nézet szerint hat az az emberekre és a között a mód között, melyen az az új felfogás szerint érinti szivünket. Emlékeznek, hogy Pygmalion egy márvány nőiszobrot alkotott. Alakja szép és fönséges volt, de élet nem volt benne. Ekkor imájára a szobor leszállt alapjáról, megelevenedett egy élő nő minden melegével és szeretetreméltóságával, és egy nő szive vert kebelében. Így a biblia is valóban leszállt arról a magaslatról, melyen állott, de nem azért, hogy veszítsen a tiszteletből, hanem hogy élővé legyen a mi emberiségünk életével és velünk együtt legyen, s napi életünkben vigasztaljon és ihlessen.

Nyissanak fel egy oly kötetet, mint a Moncure Conway „Szent mondások“ kötete, vagy Coupland minden nemzet szentirataiból vett helyek újabb gyűjteménye. Olvassák e lapokat. Nagy gazdagságát találják a hindu, parsi, chinai, arab és más szent könyvekből vett szép mondásoknak. De a mi figyelmüket megragadja és szivükre hat, azok a héber és keresztény mondások. Mert e népnek volt, mely közt ez irodalom keletkezett, vallási szelleme; és nincs a többi irodalomban avval egyenlő, vagy ahoz hasonló, mint a későbbi Ezsaiás magasztos diadalmi énekei, Mikeás erkölcsi tüze,

a zsoltárok némelyikének angyali dicsérete, mint Pálnak nemes védőbeszédei és mint mindenek felett Jézusnak, a mesternek boldogság igéi és példázatai.

De a feltétel arra nézve, hogy mi a biblia értékét helyesen tudjuk megbecsülni, hogy engedjük, hogy foglaljon helyet a világ más irodalma közt, hogy ne zárjuk, ne különítsük el azt, vagy semmi különös uton ne őrizzük. Mikor betegekét látogattam és kérdeztem, hogy melyik részéből olvassak a bibliának, némelykor azt a feleletet kaptam, hogy az mind egyformán jó. Ez bálványimádás és nem megbecsülés. Izrael királyainak történetei csak nem egyenlők a huszonharmadik zsoltárral, vagy Ezsiás nagyszerű negyvenedik fejezetével, sem Ananiás és Sapphira története Pál Athenaeben tartott nagy beszédével vagy a szeretetről való fönséges leírásával. Izrael nagy irodalmát oda kell állítanunk az emberi szellem más legnemesebb termékei, a Homeros, Plato, Dante, Shakespeare, Milton, Tennyson iratai között. Némely helyek ezekben tiszszerte becesebbek, mint a bibliában foglalt némely dolgok. De a biblia egészben becesebb, mint mindezek együttvéve. Vegyenek el az utból minden mesterséges akadályt, és az ó és új szövetségi iratoknak hatalma az emberek szive és lelkiismerete felett győzelmesen fogja megbizonyítani magát, bármi legyen az ő ihletés-tanuk és theologiai tekintélyelméletük.

És hogyha a biblia helyes megbecsülésére lényeges a szabadság, még sokkal inkább az ama központi és transcendens személyiségre nézve, kiből az a legmagasabb fénypontra jut. A kik leginkább veszélyeztették, hogy a Názárethi Jézus az emberek rokonszenvében és tiszteletében emelkedjék, ezek azok, a kik az ő természetéről való theologiai meghatározásokra fektették a fősúlyt.

Jelenben némely evangelicus körökben egy mozgalom mutatkozik, mely elismerve azt, hogy az egész biblia nem szolgálhat tovább a vallásos hit alapjául, arra törekszik, hogy ezt a feladatot a Jézus Krisztus szavaira vigye át minden feltétel nélkül. Egy író se védte hatályosabban ez álláspontot, mint Dr. Watson János — vagy ismertebb nevén, Jan Maclaren — a „Mester szelleméről“ írt tanulmányában. Az ily írók feledni látszanak valóban, hogy Jézusnak tényleges szavait nem tartották fenn számunkra korabeli emlékek és hogy magukat az evangeliumokat is éppen úgy bíráló alá kell vetni, mint a többi bibliai okmányokat; úgy hogy bajos lenne Jézus mondásainak sorozatát teljes és kétségbevonhatatlan bizonyossággal

összeállítani, a mire pedig szükség volna, ha azokat vallásos hitünk egyedüli alapjául akarjuk tenni. De e nehézséget elhagyva, nekünk inkább azt kell hangsúlyoznunk, hogy a Jézus szép mondásainak tekintélye tényleg azon a visszshangon alapszik, melyet erkölesi és szellemi természetünkben keltenek, és hogy erkölesi és szellemi természetünk tekintélye nem alapszik a Jézus mondásain. Hogy így beszéljünk, ezt az Isten iránti hűség kívánja tőlünk; és ez bizonyára nem foglal magában tiszteletlenséget a bámulatós emberfia iránt. Jézus kitünőleg ember az emberek között. Mint ember az emberek közt, így fogva fel őt, lesz az ő erkölesi és szellemi hatalma transcendens. Hozzák le Mária fiát embertársainak milliói közzé. Hadd találja meg helyét a világ hősei, prófétái, vértanui és szentjei közt. Nem kell őt félteni. Hadd jöjjön közel hozzánk, hadd lássuk őt szemtől szembe, hadd fogjunk kezét vele. Beszéljünk vele az uton, essünk térdre a hegyoldalon, járjunk a sokaság között, halljuk vigasztalását az elfáradtakhoz és megterheltekhez, kísérjük végül figyelemmel a Gethsemane árnyain és a sötét Golgothán, nem kell őt félteni, gondolatunk, képzeletünk, érzelmünk, életünk felett esakis hatalmát fogja megbizonyítani.

A vallásos élet az az élet, melyben az ember Istent megismeri, mint mindenütt jelenlevő Atyát, hallja a lelkiismeretben az ő élő szavát és annak engedelmeskedik és az imában vele benső közösséget tart. De bár ez élet mindnyájunk előtt nyitva van, mégis az Isten jelenlétének érzete bennünk könnyen halványodik, és az emberi dolgok zajában a Mennyei Atyával való érintkezésünk sokszor meglazul. Ekkor aztán kimondhatatlan segítség szemünket felemelni és a nagy Mesterre nézni, vagy az ő szelid ajakáról folyó igéket hallgatni. Mert ekkor látjuk és ismerjük meg az ember gyermekének Istennel való életét a legteljesebb megvalósításban. Nem azért hiszem én, mert Jézus mondta, hogy az örökkévaló Isten az én Mennyei Atyám, hanem mert az Isten mondja azt nekem az elragadtatás, a benső közösség óráiban. De mikor elvesztem az életben az utat és szellemi látásom gyöngesége miatt nem tudom, hogy hogyan kell, hogy az Isten gyermeke az élet e harcában és küzdelmeiben magát viselje, ekkor ha felnézek Jézusra, megtalálom nehéz helyzetemre a feleletet és szívem megismeri őt, mint azt a testvéretem, ki mindazok között, a kiket valaha ismertem, leginkább segít engem és a legigazabb uton vezet.

Szellemünk képviselői a Millenium századában.

VI. A dézsfalvi Simonok.

Családi neve is keresztnév lévén, székely eredetre mutat. Előnevök pedig egy községre mutat, mely ott a Kisküküllő partján mintegy központja annak az unitárus faluesoportnak, melynek magyar elemét megmentette a beolvadástól.

Előadásunk keretében, mely az 1718-iki katastrofáig nyúlik fel, a családból *Simon Mihály* jelenik meg, ki 1711-ben udvari tanácsos és registrator. Stasitzki Ákos a lengyel boehniai sóbányák igazgatója, hihetőleg azon visszaemlékezésből, hogy Erdély az 1660-ban kiüldözött lengyel unitárusokat befogadta, 10,000 tallért hagyományozott az erdélyi magyar és lengyel unitáriusoknak, Stasiczki János, mint utód, ez évben fizette le Simon Mihály kezébe. Az 1713-iki országgyűlés consiliáriusnak választja, visszaszajó Bécsből. A mint a katastrofa bekövetkezett, az 1718 apr. 8-iki vásárhelyi conventiculum az akkor nevezett hét főcurator egyikének őt nevezte. Mit 1723 nov. 28-án bekövetkezett haláláig viselt. S itt fenmarad a kérdés, hogy ő volt-e az a Simon Mihály, kit Zsukinál 1741-ről említek.

Bekövetkezett a szomorú korszak, melyben részünkre többé országos tiszti állás sem juttatott, s már csak ős fészkökre voltak szorítva: Simon *János* 1732-től 1735-ig szintén a még mind hét főgondnokok egyike. Jelzi, hogy a család mily előkelő helyet foglalt el közöttünk, s jelzi, hogy azon családok közé tartoztak, kik fenmaradásunk ügyében nagy áldozatokat hoztak.

A mint a türelmi patens az országos tisztségek sorozatát nekünk is megnyitotta s 1790-ben a főkormányzék Szebenből Kolozsvárra futott a török elől: úgy látszik a Simonok Kolozsvárt mint főkormányzékhi hivatalnokok, központunkon kezdenek szerepelni. Simon *Kristóf* és *György* 1796-ban consistorok, Kristóf az azon évi országos Schematismusban kolozsköri gondnok, mit 1808-ban bekövetkezett haláláig viselt. Mint olvasom, bizonyos összeget hagyományozott.